

SİYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

October 2017, Vol:5, Issue:4

Ekim 2017, Cilt:5, Sayı:4

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme *An Analyze of Social Municipalism Applications in Turkey¹*

Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

Ahi Evran Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, m_kocaoglu@hotmail.com

Cazibe AYDOĞAN

Ahi Evran Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, cazibe_barac@hotmail.com

Özge KARABULUT AKKUŞ

Ahi Evran Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, karabulutozge@hotmail.com

DOI: <https://doi.org/10.25272/j.2147-7035.2017.5.4.11>

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş 19 Haziran 2017
Düzeltilme Geliş 29 Eylül 2017
Kabul 30 Eylül 2017

Anahtar Kelimeler:

Yerel Yönetimler, Belediye, Sosyal Belediyecilik, Keçiören Belediyesi

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

Bu çalışmanın amacı, yerel düzeyde ortak nitelikteki ihtiyaçların karşılanmasında öncelikli bir yeri olan belediyelerin sosyal devlet, sosyal politika ve sosyal belediyecilik kavramları çerçevesinde Türkiye’de ne durumda olduklarını uygulamalı ve karşılaştırmalı bir değerlendirme ile ortaya koyabilmektir. Bu bağlamda çalışma üç bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde, sosyal devlet anlayışı ve sosyal politika kavramlarından hareketle sosyal belediyecilik kavramının üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulacaktır. Bu kavramsal girişin ardından sosyal belediyeciliğin işlevleri ele alınacaktır. İkinci bölümde; Türkiye’de yasal düzenlemeler çerçevesinde belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamındaki görev ve yetkilerinden bahsedilecek; sosyal belediyecilik kapsamında gerçekleştirilen başarılı örnekler yer verilecektir. Üçüncü ve son bölümde ise Keçiören (Ankara) Belediyesi’nde gerçekleştirilen sosyal belediyecilik uygulamaları ele alınacaktır. Bunun için hem çalışan ve yöneticilerle yüz yüze yapılmış olan görüşmelerden elde edilen verilere yer verilecek; hem de kurumların stratejik planları, performans programları ve yıllık faaliyet raporları incelenerek ilgili belediyenin konu ile ilgili mevcut durumu ve geleceğe yönelik bakış açısı anlaşılmasına çalışılacaktır.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 19 June 2017
Received in revised form 29 June 2017
Accepted 30 June 2017

Keywords:

Local Administrations, Municipality, Social Municipalism, Keçiören Municipality

© 2017 PESA All rights reserved

The objective of this study is to exhibit the current position of municipalities in Turkey, which have a significant place in the local provision of common needs, within the framework of concepts of social state, social policy and social municipalism, through a practical and comparative study. In this respect, the study will be made up of three chapters. In the first part, the concept of social municipalism will be accentuated in detail with reference to the sense of social state and social policies. Following this conceptual introduction and functions of social municipalism will be discussed. In the second part, the duties and authorities of municipalities in terms of social municipalism will be cited within the scope of legal arrangements in Turkey and certain successful examples that have been conducted in this field will be presented. In the third and final part, social municipalism applications being carried out in Keçiören (Ankara) Municipality will be introduced. To this end, a semi-structured interview will be conducted on employees and managers; the strategic plans of organizations, their performance programs and annual activity reports will be studied, and current positions of the abovementioned municipalities and their viewpoints towards the future will be worked out.

¹ Bu çalışma, 19-22 Mayıs 2017 tarihlerinde Saraybosna’da (Bosna Hersek) düzenlenen “International Congress on Political, Economic and Social Studies” isimli kongrede sunulan ve özet bildiri kitabında basılan “Social Municipalism Applications in Turkey: A Comparative Evaluation Between The Municipalities Of Keçiören And Meram” başlıklı bildirinin yeniden gözden geçirilmiş ve geliştirilmiş halidir.

GİRİŞ

Dünya üzerinde sosyal devlet anlayışının uygulamasında karşı karşıya kalınan en önemli husus, devletin farklı açılardan aktif ve etkin müdahalesini öngören bir yaklaşıma sahip olmasıdır. Bunun somut bir yansıması olarak devletler öncelikle, sosyal ve ekonomik alanlarda müdahalelerde bulunmaktadır. Ancak sosyal devlet anlayışında söz konusu müdahalelerin temel gayesi yalnızca o ülkenin sosyal ve / veya ekonomik düzlemde gelişmesi değildir. Asıl olan o ülkede yaşayan insanların, insan hak ve özgürlüklerine dayalı, sosyal adalet ve insanlık onurunu önceleyen bir hayat standardına ulaşabilmesini mümkün hale getirmektir.

Ülkelerin kamu yönetimleri, sosyal devlet uygulamalarının önemini farkına varıp bu yönde daha yüksek bir bilince sahip olmaya başladıkça bu konunun sadece merkezi yönetim tarafından üretilen ve uygulanan politikalar ile sınırlı kalınmayacağına da farkına varmışlardır. Bu noktada, bir kentte yaşayan bireylerin sosyal ve ekonomik imkanlarının artırılması yoluyla onların hayat standartlarını yükseltmek ve böylece toplumsal refahı çok yönlü olarak sağlamak amacıyla yerel yönetimlere büyük görevlerin düştüğü görülmüştür.

Vatandaşa en yakın yönetim birimleri olan yerel yönetimlerin sosyal devlet faaliyetleri kapsamında yapmış oldukları çalışmalar büyük oranda, en önemli yerel yönetim birimleri olarak kabul edilen belediyelerin, “sosyal belediyeçilik” kapsamındaki yapmış oldukları çalışmalar yoluyla gerçekleşmektedir. Buna ek olarak, uygulama düzeyinde görülmektedir ki sosyal belediyeçiliğin faaliyetleri daha fazlaca sosyal yardım ve sosyal hizmet çalışmaları şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Türkiye’de de yerel yönetimler içerisinde özellikle belediyelerin sosyal faaliyetlere yönelik uygulamalarının olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, belediye ve büyükşehir belediyesi kanunları başta olmak üzere mevzuatın öngördüğü ve yetkilendirdiği konu ve alanlarda sosyal belediyeçilik faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Bu çalışmada da öncelikle sosyal belediyeçilik ile ilgili kavramsal çerçeve ve sosyal belediyeçiliğin işlevleri ele alınacaktır. Daha sonra tarihsel süreç içerisinde Türkiye’de sosyal belediyeçiliğin kazandığı ivmenin yönü anlaşılmasına çalışılacaktır. Ayrıca bu kapsamda Türkiye’de yerel yönetim kanunlarında sosyal belediyeçiliğin nasıl ele alındığı ve belediyelerin bu konuda hangi uygulamaları hayata geçirme konusunda yetkilendirildiği gösterilmeye çalışılacaktır. Son olarak ise Keçiören (Ankara) Belediyesi örneği üzerinden Türkiye’de belediyelerin sosyal belediyeçiliğe bakışı ve bu bakışın uygulamaya nasıl ve ne şekilde yansıdığı anlaşılmasına çalışılacaktır.

1. Sosyal Belediyeçilik: Kavramsal Çerçeve Ve İşlevler

Sosyal devlet anlayışı, devletin sosyal ve ekonomik müdahalesini gerekli görmekle birlikte ayrıca sosyal barış ve sosyal adalet sağlayan bir anlayıştır. Bu bağlamda sosyal devletin temel nitelikteki görevleri “insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi” ve “sosyal adaletin gerçekleşmesine elverişli ortamın yaratılması”dır. Sosyal devlet anlayışının yerel yönetim düzeyindeki bir yansıması olan, hemşehrilerine sunmuş olduğu daha iyi bir hayat standardını hedefleyen ve onların bütçesine katkı yapan belediyeler ise geliştirdikleri sosyal politikalar ile hem kent nüfusunun refah, huzur ve esenliğini artırarak sosyal barışı, adaleti ve toplumdaki dengeyi sağlamakta, hem de yerel ölçekte sosyal kalkınmayı gerçekleştirmektedirler (Aygen, 2014: 174). Bu bağlamda ilk bölümde sosyal devlet, sosyal politika ve sosyal belediyeçilik kavramları ele alınacak; daha sonra sosyal belediyeçiliğin işlevleri ve temel ölçütleri alt başlıklar halinde kısaca açıklanacaktır.

1.1. Sosyal Belediyeçilik: İlgili Diğer Kavramlar, Tanım ve Kapsam

Bu kısımda öncelikle sosyal belediyeçilik ile ilgili kavramlardan olan sosyal devlet ve sosyal politika açıklanacaktır. Daha sonra bu kavramlardan da hareketle “sosyal belediyeçilik” kavramı ayrıntılı biçimde açıklanacaktır.

1.1.1. Sosyal Devlet

Sosyal devlet esas itibarıyla Almanca kökenli bir Avrupa terimidir. Bununla birlikte, Anglo-Amerikan dünyasında, devletin bir amacı olarak “sosyal devlet”ten söz edilmekte ve “refah devleti” (welfare state) terimi tercih edilmektedir. Türkiye’de ise hem sosyal adaleti gerçekleştirmeyi amaçlayan, hem de refahı

yaygınlaştırmaya çalışan devlet anlamına gelmektedir (Pekküçük, 2004: 459’dan aktaran Toprak ve Şataf, 2009: 15).

Bu bağlamda tarihsel süreç esas alındığında sosyal devlet, 2. Dünya Savaşı’ndan sonra gelişmiş ülkelerde çalışan kişiler, işverenler ve devlet arasında uzlaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan bir siyasi oluşumun kurumsal yapısını ifade eden bir kavram olarak açıklanmaktadır. En genel tanımıyla sosyal devlet, ekonomik ve sosyal yaşama kamusal araçların doğrudan ve dolaylı yoldan müdahale etme yetkisi olan devlettir (Akarsu: 2014: 26).

Türkiye’de ise “sosyal devlet” kavramından ilk defa 1961 Anayasasının 2. Maddesinde söz edilmiştir. Buna göre sosyal devlet, “bireylere sadece klasik özgürlüklerini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda onların insanca yaşamaları için zorunlu maddi ihtiyaçlarının karşılanması konusunda kendilerine vazife edinen” devlettir ve 1982 Anayasası’nın 2. Maddesi’nde de Türkiye Cumhuriyeti “sosyal bir hukuk devleti” olarak hükme bağlanmıştır (Pektaş, 2010: 9).

1.1.2.Sosyal Politika

Sosyal politika; yoksullar yaşlılar, engelliler, hastalar, kadın ve çocuklar gibi toplumdaki dezavantajlı birey ve gruplar için daha fazla yararın gerçekleşmesinde bir araç olmakla birlikte, refah düzeyini artırıcı politikalar olması, hem ekonomik hem de ekonomi dışı amaçları kapsaması, ayrıca toplumdaki tüm dezavantajlı grupların gelir dağılımını hedeflemesi gerekmektedir (Çelik, 2014: 4).

Sosyal politika kavramı, akademik bir disiplin olmakla birlikte, sosyal refahı sağlayan ve toplum düzenlemelerini belirlemek için, toplum olgusundaki insan haklarına dayalı bir durum olarak ifade edilir. Bu nedenle belirli bir seviyeye gelmemiş toplumların sosyal politikadan söz etmesi mümkün değildir. Böylece sosyal belediyeciliğin unsurlarını oluşturan bu politikalar aktif olmamasıyla sosyal belediyecilikten de söz etmek mümkün olmayacaktır. Çünkü sosyal belediyeciliğe kuramsal açıdan nitelik kazandıran ve doğrudan işlemlerini sağlayan bir olgudur. Bu nedenle belediyeler halkın sorunlarına daha hızlı çözümler üretmek ve yaşam standartlarını yükseltmek için sosyal politikaların unsurları içerisinde yer almaktadır (Arslan, 2013: 22-34).

Günümüzde sosyal politikanın tanımı birçok şekilde yapılmaktadır. Bu kavram ilk ortaya çıktığında dar ve politik bir kavram iken, zamanla tabana yayılarak, hem geniş toplumsal kesimlere ulaşmış, hem de nitelik değiştirerek geniş anlamda sosyal politika uygulamasına ulaşmıştır. Buna göre, devletlerde halkın sorunlarına çözüm üretmek için uyguladıkları önlemler ve politikalar olarak tanımlanmaktadır (Akarsu, 2014: 6).

Birçok sosyal politika tanımındaki ortak unsurlar; refah düzeyini yükseltici politikalar, ekonomik amaçlarının yanı sıra ekonomi dışı amaçlar içermesi, toplumdaki dezavantajlı gruplara doğru gelirin yeniden dağılımını hedeflemesidir (Toprak ve Şataf, 2009: 13).

1.1.3.Sosyal Belediyecilik

Sosyal belediyecilik (social municipality) kavramı, adem-i merkezîyetçilik politikalarının hayata geçirilmesi süreci içinde genel anlamda “yerel sosyal politikalar” daha spesifik anlamda “yerel sosyal hizmetler” ve daha da derinlemesine gidilecek olursa “yerel çocuk ve gençlik (refah) hizmetleri” ile özdeşleşmektedir (Yavuz, 2013: 16).

Yerel yönetimlere sosyal alanda planlama ve düzenlemeler yükleyen ve bu konuda kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim gibi sosyal amaçlara yönlendiren, işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın sağlanmasıyla sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleşmesi ve gerekli alt yapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikaların üretilmesini ön gören, bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet kavramlarını güçlendirmeye yönelik sosyalleştirme çabaları yükleyen bir modeldir (Akdoğan: 2006: 44’ten aktaran Sevinç, 2015: 204).

Sosyal belediyecilik, yardıma ihtiyacı olanların bu ihtiyaçlarını ortadan kaldırmayı, sosyal sorunların ortadan kalkmasına destek olarak insanların yaşadıkları ortamda mutlu, huzurlu, güven duygusu gelişmiş bir refah ortamında yaşamalarını planlamakta ve bu durum kalıplaşmış belediyecilik anlayışından farklı

bir tanım olduğunu göstermektedir. Ayrıca çocuklara, gençlere, yaşlılara, kadınlara, toplumdaki tüm dezavantajlı gruplara özel hizmetler sunmakta ve özel politikalar üretmektedir (Bayraktar, 2013: 77).

Başka bir deyişle, belediye sınırları içerisinde ikamet eden halkın yaşam standartlarını yükseltecek şekilde yapılan sosyal yardım ve hizmetlerin yanı sıra, her türlü kültürel, sanatsal eğitsel ve sportif faaliyetler bütünüdür. Belediyeler tarafından özellikle 1994 ve sonrasında daha fazla yapılmaya başlayan her türlü kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler, sportif faaliyetler ve meslek kazandırma ve kişisel gelişime yönelik eğitim hizmetleri sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilebilir (Uslu, 2011: 27).

Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal fonksiyonlarını arttırdığı gibi sosyal yaşam standartlarının da aktif hale gelmesini sağlayan bir anlayıştır (Uçaktürk vd., 2011:2). Sosyal devletin yereldeki yansıması olan sosyal belediyecilik, etkin ve hızlı üretebilmenin olmazsa olmazlarından olmakla birlikte halkın ihtiyaçlarının onlara en yakın birimlerce karşılanması ve sadece teknik alt yapı değil aynı zamanda kültürel, ekonomik ve sosyal ihtiyaçların karşılanmasını da içerir (Ünlü, 2016: 64). Devletin tüm toplumları ve bireyleri üzerinde kısa orta ve uzun vadeli politikalar üretildiği yoksul kesim üzerinde belediyeler bu bağlamda aktif rol üstlenmektedirler (Kesgin, 2012: 177).

Sosyal belediyecilik, belediyelere sadece alt yapı hizmetleri alanında sorumluluk verilmesi değil, aynı zamanda yerel yönetimleri sosyal sorunların çözümünde de birebir sorumlu tutmaktadır. Bu yüzden yerel yönetimler, halkın istekleri sadece yol, su, kanalizasyon çalışmaları olduğunu düşünmez. Bunlardan başka sosyal, kültürel ve sportif gibi bu ve buna benzer ihtiyaçlarını da dikkate alarak gerekli hizmeti sunar (Koçak ve Kavi, 2014: 37-37).

1.2.Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri

1982 Anayasası'nda yer alan sosyal devlet kavramının yereldeki tamamlayıcısı olan sosyal belediyecilik, her ne kadar yerelde uzun yıllar algılanamamış olsa da son dönemlerde özellikle Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde önemini artırmıştır (Toprak ve Şataf 2009: 15). Dolayısıyla sosyal belediyeciliğin işlevlerini açıklamak büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda sosyal belediyeciliğin temel işlevlerini on alt başlıkta toplamak mümkündür. Bunlar (Akdoğan, 1999; Toprak, 2009: 15; Arslan, 2013: 40-43; Akarsu, 2014: 43-44):

Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Sosyalleştirmenin temel amacı; bireyin yaşadığı toplumla bütünleşip ve sosyo-kültürel ortama uygun hareket edip, diğer insanlarla uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecidir. Sorunların çözümüne yönelik belediyeler, sosyal, kültürel ve eğitim hizmetleriyle eğitici fonksiyon görevini üstlenirler.

Rehberlik Etme, Yönlendirme

Yerelde yaşayan halka sosyal danışmanlık hizmeti verme, yaşadıkları sorunlara çözüm bulma, yönlendirme gibi fonksiyonları belediyelerin görevleridir.

Yardım ve Gözetme

Yardıma muhtaç vatandaşların bilgilerine, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla beraber sahip olarak onların sosyo-ekonomik durumlarını gözetme, muhtaçlık sınırı altında olanlara ilaç, gıda, kömür ve kırtasiye gibi yardımlarda bulunmaktadır.

Yatırım

Yerel yönetimler, halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, "tanzim satış mağazaları, ekme fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri açmak" gibi kolaylaştırıcı bir takım hizmetlere yönelebilmektedirler.

Sosyal Çözümleme

İnsanlara daha iyi hizmet verebilmek için sosyal belediyecilik kapsamında bazı stratejiler ve planlar uygulanmaktadır. Bu hizmetlerin sonucunda oluşan sosyal çözümleri engelleme görevini yerel yönetimler üstlenir. Örneğin; yoksulluk, işsizlik, kültürler arası çatışma ve nesiller arası farklılaşma gibi sosyal problemlerin çözümünde belediyelerin önemli rolleri vardır.

Sosyal Tehdit

İnsanların asgari geçim şartlarını yerine getirip hayatlarını devam ettirebilmek için gerekli sosyal yardımlar çerçevesinde yapılacak olan hizmetler, sosyal tehditin ortadan kalkmasında önemli role sahiptir.

Belediye-Halk Arası Diyalog

Belediyeler ile halk arası bütünleşme programları, insanlara daha iyi hizmet ve sorunlarına daha hızlı çözümler sunabilmesi açısından önemlidir. Örneğin, belediyelerdeki halkla ilişkiler görevini üstlenen beyaz masa, iletişim merkezi, çözüm masası gibi birimler bunun en somut göstergesidir.

Tampon Mekanizması

Belediyeler, merkezi yönetim içinde devlet ve toplum düzenini sağlayan aktif roledirler. Özetle belediyeler, toplumsal değişimin buhransız olmasını sağlayan tampon kurumlardır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Belediyelerin kendi hizmetlerinin yanında gelir durumu iyi olan vatandaşların belediyeler aracılığıyla yoksul insanlara iletmesi bakımından etkin bir görev üstlenmektedirler.

Disfonksiyonel Boyut

Belediyeler tarafından yapılan tüm sosyal yardımlarda toplumun bu yardımı kendilerine meslek haline getirerek çalışmayı ortadan kaldıran, pasifliği aktif hale getiren bir sistem ortaya çıkarak, bu durum yerel yönetimler açısından olumsuz sonuçlar doğurmasına ve maddi yardımların esasen yapılması gereken kişilere ulaşmamış olmasına neden olmaktadır.

2. Tarihsel Süreçte Ve Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarına Bakış

Bu bölümde, ilk olarak geçmişten günümüze sosyal belediyecilik uygulamalarından bahsedilecektir. Daha sonra büyükşehir belediyelerinin ve belediyelerin sosyal belediyecilik uygulamaları ve bu kapsamdaki görev ve yetkileri anlatılacaktır. Ardından, 1580 ve 5393 sayılı Belediye Kanunları, 3030 ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunları ve son olarak da 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun² kapsamında sosyal belediyeciliğe bakış irdelenecektir.

2.1.Geçmişten Günümüze Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

1980’li yıllar ile birlikte, dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de kökten bir yeniden yapılanma sürecine girilmiş, bu yapılanma ile toplumsal, iktisadi, siyasi ve yönetsel açılardan köklü değişimler yaşanmıştır. Bu süreç, sosyal devletin sosyalliğini, kamu yönetiminin de kamusallığını yitirmeye başladığını göstermektedir. 20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan krizle birlikte, 1980’li yıllarda öncelikli olarak devletin ekonomi alanındaki rolü ortaya çıkarak, piyasa ekonomisi çerçevesinde yapılanmış bir devlet ve yönetim anlayışı gündeme gelmiştir (Akarsu, 2014: 37-38). Belediyelerde de bu politikalarla fazlasıyla etkilenmiş ve belediyelerin özellikle ekonomik içerikli hizmetlerinin sağlanmasında özelleştirme önemli bir araç haline gelmiştir (Uslu, 2011: 42).

Belediye yönetimlerine 1994 yılında temelleri atılan sosyal belediyecilik anlayışı, 2000’li yılların başlarında yeni bir anlam kazanmış ve belediyeler yerel halka sundukları hizmetleri daha da geliştirmişlerdir. Bu hizmet yarışı zamanla sosyal belediyecilik kavramını geride bırakarak, yerel toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziki gelişiminden sorumlu belediyecilik anlayışının doğmasına yol açmıştır. Dikkat çeken asıl önemli nokta, birkaç büyükşehir belediyesi tarafından uygulanmaya başlanan bu projelerin, diğer belediyeler tarafından da yapılması gereken zorunlu bir hizmet olarak görülmesidir. Öyle ki bu durumun en çarpıcı örneği İstanbul’da her yıl gördüğümüz ‘Ramazan Çadırı’ olarak bilinen uygulamadır. Şu anki duruma bakıldığında, İstanbul’da neredeyse tüm siyasi partilere mensup belediyeler tarafından, her ramazan ayında, iftar çadırları kurulmaktadır. 2002 yılında yapılan seçimler ile iktidara tek başına gelen Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) de, bu yeni düzeni bir adım daha

² Bundan sonra kısaca “6360 Sayılı Kanun” şeklinde ifade edilecektir.

ileri götürerek, hayırseverlik yaklaşımı çerçevesinde belediyeleri, sosyal destek noktasında yetkili organ olarak kılmıştır. Bu politikanın en önemli araçları, belediyeler, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu, yeşil kart uygulaması, gönüllü kuruluşlar, dernekler ve vakıflar olmuştur (Bayraktar, 2013: 81-82).

2.2. Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Belediyelerin Sosyal Belediyeciliğe İlişkin Görev ve Yetkileri

Çalışmanın bu kısmında da sosyal belediyeciliğin hukuki olarak dayandığı temeller incelenecektir. Bu çerçevede belediye ve büyükşehir belediyelerine söz konusu yasal düzenlemeler çerçevesinde verilen görev ve yetkiler ele alınacaktır.

Bu bağlamda Türkiye’de sosyal belediyecilik ile ilgili kanun ve yönetmelik düzeyinde pek çok farklı düzenleme bulunmakla birlikte konu ile ilgili temel yasal düzenlemelerin ele alınması uygun ve yeterli görülmüştür. Dolayısıyla bu kısımda 1580 ve 5393 sayılı belediye kanunları ile 3030 ve 5216 büyükşehir belediyesi kanunları irdelenmiştir. Son olarak ise 6360 sayılı kanundaki konu ile ilgili düzenlemelere kısaca değinilmiştir.

2.2.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu

Türkiye’de ilk belediye idaresi İstanbul’da 1854 yılında kurulmuştur. Zaman içerisinde belediyelerle ilgili çok sayıda düzenleme yapılmış olsa da en kapsamlı düzenleme Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu’dur (Yıldırım, 2014: 499).

1580 sayılı Kanununun sosyal hizmetler bakımında belediyelere yüklediği görevler aşağıdaki gibidir (Uslu, 2011: 48):

- Dilendiricileri menedecek tedbirler açmak (md.15/17),
- Terkedilmiş çocukları, deliler, sokakta bayılanları, kazaya ve afete uğrayanları koruyup gözetmek (md.15/18),
- Kütüphane ve okuma salonları açmak (md.15/33),
- Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, doktor vb yardımlar yapmak; fakir hastalara ücretsiz bakmak ilaç vermek, fakir cenazelerini ücretsiz kaldırmak, işten aciz olup bakacak kimsesi olmayanlara bakmak (md.15/34),
- Yetimhane, doğum ve emzirme ve mecburi olarak ücretsiz doğum evleri ile tesisat ve teşkilatı ve yeri Sağlık Bakanlığı’na tayin ve tasdik edilmek şartıyla akıl hastanesi açmak ve işletmek (md.15/45),
- Fakir ve yaşlıların bakımlarını sağlamak ve bu amaçla bakım evleri yapmak ve işletmek (md.15/45 ve 1593 sayılı Kanunun 20/13. maddesi),
- Yersiz yurtsuz olanlara iş bulmak, bunlarda garip olup çalışmayanları memleketine göndermek (md.15/48),
- Kimsesiz kadın ve çocukları korumak (md.15/48),
- Fakirler için yatı evleri yapmak ve idare etmek (md.15/69).

2.2.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre belediye, “belde sakinlerinin yerel ortak nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak ifade edilmektedir (www.mevzuat.gov.tr, 2014). 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere sosyal politika ve sosyal hizmetlerle ilgili görevler ise şunlardır (Sevinç, 2015: 208):

- Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları bulunmaktadır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur (md. 13/1).
- Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu

niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır (md. 13/3).

- Belediyeler (mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla), sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırmakla görevlendirilmiştir (md.14/a).

- Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açarlar (md. 14/a).

- Belediyeler (mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla), sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilirler (md. 14/ b).

- Belediyeler (mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla), gıda bankacılığı yapabilirler (md. 14/b).

- Belediyeler hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşük ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulamak durumundadırlar (md. 14/b).

- İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; sağlık, eğitim, sosyal hizmeti geliştirecek projelere İçişleri

Bakanlığı'nın onayı ile ücretsiz ya da düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilirler (md. 15).

- Belediyeler, dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar konusunda bütçeye ödenek koyabilir ve harcama yapabilirler (md. 60/i).

- Belediyeler, dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara arsa tahsisi yapabilirler (md. 69/3).

- Belediyeler sağlık, eğitim, çevre, sosyal hizmet ve sosyal yardım hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulamakla görevlidirler (md. 77/1).

Anayasal boyutuyla bir sosyal devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'nde sosyal belediyecilikten bahsedebilmek için, ilk önce yerel sosyal politikaların kanunî çerçevesinin ele alması gerekir (Yavuz, 2013: 19-21):

2.2.3. 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik kapsamındaki görevleri ise şunlardır:

- Şehir içi karayolu yapısını, trafik düzen ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurur,

- Gerekli görülen yol ve kavşakları düzenler, sinyaliz eder ve işaretler.

- Açık ve kapalı park yerleri, alt ve üst geçitler yapar, yaptırır, açar veya açtırır.

- Trafik düzen ve güvenliği ile ilgili her çeşit işaretlerin yapılmasını ve yerlerine konulmasını, yer işaretlemelerinin çizilmesini ve devamlılığını sağlar,

- Meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak isim numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini yürütür.

- Büyükşehir dahilinde yeşil sahalarda, parklar ve bahçeler yapmak, sosyal ve kültürel hizmetleri yerine getirmek, spor, dinlenme, eğlence yerleri ve benzeri tesisleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletmektir; büyük şehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin ayrı ayrı veya birlikte yürütecekleri ortak nitelikli görevlerdir.

2.2.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

10.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda büyükşehir belediyesi; "en az 3 ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla

verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmaktadır (Pekşen, 2014: 20).

Sosyal belediyecilik bağlamında büyükşehir belediyelerine verilen görevler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Sevinç, 2015: 209):

- Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek ya da işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya dereceye giren sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek (md. 7/m).

- Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak (md.7/n).

- Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek ya da işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak (md.7/v).

2.2.5. 6360 Sayılı Kanun

6360 sayılı kanun ile büyükşehir ilçe belediyesi olan belediyelerce yürütülen su, kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminaleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere personel, her türlü taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları, komisyonca ilgisine göre büyükşehir belediyesi ile ilgili bağlı kuruluş arasında paylaşılır.

Bu Kanunla mahalleye dönüşen köylerde, bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa göre oluşturulan Ulusal Adres Bilgi Sistemine kayıtlı veya Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından uydu fotoğraflarıyla tespit edilen, entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılarıdaki işletmeler ile bu yerlerde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, fırın, kahve, lokanta, pansiyon, tanıtım ve teşhir büfeleri, yerleşim yeri halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatifler işletme ruhsatı almış sayılır. Bu işletmelerin bulunduğu binalar ile konutlardan, bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar bitirilmiş olanlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya belediye ya da üniversiteler tarafından fen ve sanat kuralları ile ilgili mevzuat hükümlerine uygun yapıldığı tespit edilenler ruhsatlandırılmış sayılır. Ayrıca bu yapılar elektrik, su ve bunun gibi kamu hizmetlerinden yararlandırılır.

3. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma: Keçiören (Ankara) Belediyesi Örneği

Bu bölümde, ilk olarak Keçiören Belediyesi tarafından uygulanmış olan sosyal belediyecilik hizmetleri kapsamındaki sosyal hizmetler ve sosyal yardımlardan bahsedilecektir. Son olarak bu belediyenin geçmişte uygulanmış ve gelecekte uygulanması beklenen sosyal belediyecilik ile ilgili projelerinden bahsedilecektir.

3.1. Keçiören İlçe Belediyesi’nin Uyguladığı Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Bu kısımda öncelikle Keçiören Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü ile Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından yürütülen sosyal belediyecilik faaliyetleri, “sosyal yardım” ve “sosyal hizmet” faaliyetleri çerçevesinde ele alınacaktır³.

3.1.1. Sosyal Yardımlar

Sosyal yardımlar, toplum örgütlenmesiyle doğrudan ortaya çıkan “yoksunlaşma” olgusunun hafifletilmesine, geciktirilmesine ve geçici olarak giderilmesine karşı insani bir hizmet alanı olup; yoksul kalmış kişilere, resmi kuruluşlar veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak yarı resmi veya gönüllü kuruluşlarca muhtaçlık tespiti ve kontrolü yapılarak kişileri en kısa sürede kendi kendilerine yetecek hale getirmek amacıyla taşıyan ayni ve nakdi sosyal gelirden oluşan bir sosyal koruma alanıdır (Gündüz, 2013: 58).

Söz konusu yardımlar, Keçiören Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’nde yer alan “Sosyal Yardım Birimi”nde yapılmaktadır. Burası, Keçiören’de ikamet eden ihtiyaç sahibi vatandaşların tespiti ve ihtiyaçlarının giderilmesi için gıda, et, kıyafet, beyaz eşya ve mobilya yardımlarında bulunan birimdir. Ayrıca bu birimde, ikinci el eşya başışı kabul edilmekte ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara teslim edilmektedir. Sosyal Yardım Birimi’nde 2015-2016 yıllarında 3’er aylık karşılaştırmalı çalışma raporlanarak elde edilen veriler çerçevesinde sosyal yardım faaliyetlerine yönelik planlamalar etkin bir şekilde yapılabilmektedir. Örneğin sadece Ocak-Şubat-Mart ayları kapsayan üç aylık dönemde toplam 1216 kişiye giysi yardımı, 785 koli gıda, 563 aileye et, günlük 18 aileye (toplam 1512 kişiye) sıcak yemek, 1 adet hasta yatağı, 93 paket çocuk bezi olurken; 2016 yılında ise 2862 kişiye giysi yardımı, 55 koli gıda, 5’er kg.lık 334 paket et, günlük 22 kişiye (toplam 1848 kişiye) sıcak yemek, 3 adet hasta yatağı, 161 paket çocuk bezi yardımları olmuştur.

3.1.2. Sosyal Hizmetler

Demokratik bir kurum olan belediyeler, o yörenin halkına hizmet sunmakla mükelleftirler. Böylece belediyenin sosyal hizmetler eksenindeki temel amacının, insanlara yönelik hizmet üretmek; ferdi ve toplumsal gelişmeyi sağlamak olduğu söylenebilir (Gül, 2011: 117).

Bu bağlamda “Keçiören Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü”ndeki birimler ve bu birimlerde verilen hizmetler şu şekildedir:

Osmangazi Hasta ve Hasta Yakınları Şefkat Evi: Ankara dışından gelen maddi durumu ve kalacak yeri olmayan hasta ve hasta yakınları geçici olarak ikamet edebildikleri ve 100 kişi kapasiteli konuk evidir.

Huzurevi: 60 yaş üzeri Alzheimer ve bulaşıcı bir hastalığı bulunmayan yaşlıları konuk etmektedirler.

Engelli Danışma Merkezi: Belediye sınırları içinde ikamet eden engelli vatandaşlara hizmet vermektedir. Ayrıca engelli nakil araçları mevcut olan, psikolojik ve hukuksal destek sağlanan, zaman zaman engellilere mesleki eğitim verilen ve projeler kapsamında yurt dışı çalışmalarını da bulunan birimdir.

Kadın Danışma Merkezi ve Konukevi: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından Avrupa Birliği’nin mali BM Nüfus Fonu’nun teknik desteği ile yapılmış olup, 2011 yılından bu yana aktif olarak hizmet vermektedir. Bu birimde, kadınlar ve beraberindeki çocuklarına şiddetle mücadelede ihtiyaç duydukları konularda ücretsiz destek sağlanmakta veya destek sağlayabilecek kuruluşlara yönlendirilmektedir.

Çocuk Danışma Merkezi (ÇODAM): 18 yaş altı bireylerin aile, okul ve çevreden kaynaklanan uyum ve davranış sorunlarına yönelik psikolojik danışmanlık hizmeti de vermektedir. Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocuklar Derneği işbirliğiyle, çocukların ilgi duydukları alanlarda, kendilerini geliştirebilecekleri

³ Bu kısımda, hem kurumun stratejik plan ve faaliyet programlarından hem de Keçiören Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Sayın Hakan Ercan ve Sekreteri Hilal Taşlı ile Keçiören Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü’nde çalışan personel Sayın Ayşegül Altuncu ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde elde edilen bulgulardan yararlanılmıştır.

bağımsız ortam sağlayan, bilimsel, sanatsal ve kültürel atölye çalışmaları yürüten, gerek ÇODAM'da gerekse başka ortamlarda çocukların katılabilecekleri çeşitli faaliyetler düzenleyen bir birimdir.

Mahalle Konakları: Mayıs 2013 tarihi itibarıyla; nişan, sünnet, kına gecesi, asker gecesi, mevlit, taziye evi, toplantı ve okullar için yılsonu etkinlikleri gibi faaliyetlerde bulunmak üzere hizmet vermektedir.

Emekliler Platformu: Emeklilere yönelik sosyal, kültürel ve eğitimsel faaliyetlerin yürütüldüğü; psiko-sosyal destek hizmetinin verildiği; böylece emeklilerin yaşamlarını daha doyumlulu ve kaliteli bir biçimde geçirmelerini sağlayan birimdir.

Gönüllü Akademisi: Gönüllü olarak çalışmak isteyen çocuk, genç, yaşlı, her kesimden insanın katılımıyla, uzman eğitimleri rehberliğinde toplumsal farkındalık oluşturmak, sosyal sorumluluk ve güven duygularının canlandırılmasını sağlamak için hizmet eder.

Okul Sosyal Hizmet Birimi: Çoğunlukla ilk ve orta dereceli okullarda, sosyal hizmet uzmanının sorumluluğunda, öncelikli olarak eğitim gören çocuk ve gençlerin, ailelerinin karşılaştıkları ekonomik, psikolojik ve sosyal ihtiyaç ve sorunlarının giderilmesine yönelik olarak çalışmalar yürütülmektedir.

Sosyal Paylaşım Mağazası: Sosyal Yardım Birimi ve Keçiören Sosyal Yardım Vakfı tarafından yapılan incelemeler doğrultusunda ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen ailelere yönelik kıyafet, beyaz eşya, mobilya gibi ihtiyaçları karşılamaya yönelik oluşturulan birimdir.

Bağlum Doğal Yaşam Alanı: Bu yaşam alanında çocukların duygusal, bedensel ve zihinsel gelişimini destekleyen atölye çalışmaları yapmak, doğayla buluşturup köy hayatını tanımalarına yardımcı olmak, doğal çevrede var olan biyolojik çeşitliliği tanıtmak ve korumak, kendi ürettiğini tüketen insanların yaşadığı bir bölgede ekolojik-organik tarım yapmak, atıkları çevreye zarar vermeyecek şekilde doğaya geri kazandırmak, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek imkanı sağlanmaktadır.

“Keçiören Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü”nde sosyal hizmet verilen birimler ve bu birimlerin faaliyetleri ise şu şekildedir:

Keçiören Belediyesi Eğitime Destek Merkezi (KEDEM): İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul derslerine yardımcı olmak ve onların kişisel, sosyal, manevi, milli ve kültürel yönden gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla ücretsiz olarak, tüm öğrencilere ve ailelerine hizmet vermektedir.

Keçiören Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (KEÇMEK): Vatandaşların kendi yeteneklerini keşfetmek, bilgi ve tecrübeye hızla ulaşmak ve nice eserler üretmek adına açılan sanat ve meslek edinme kurslarında pek çok farklı alanda hizmet vermektedir.

Osmanlı Spor ve Kültür Merkezi: Yerel bir kültür merkezi görevini yerine getirmeyi üstlenmiş bu tesiste; sadece kadınlara yönelik aerobik, pilates ve halk dansları bölümleriyle spor yapma olanağı sunmaktadır. Ayrıca çocukların ve gençlerin de yararlanabileceği kütüphane ve buna ilaveten internet hizmeti verilmektedir.

Aile Eğitim Merkezi: Ailelerin refahını artırıp onlara her açıdan katkı sağlamaya yönelik danışmanlık hizmetleri verilmekte ve seminerler düzenlenmektedir. Anne-Baba Okulu, Evlilik Okulu, Değerler Eğitimi, Beslenme Okulu, İletişim Koçluğu ve Öğrenci Eğitim Danışmanlığı gibi seminer ve bireysel danışmanlık hizmetleri verilmektedir.

Neşet Ertaş Sanat ve Gösteri Merkezi: Bu merkezde çeşitli kültürel etkinliklere uygun, 800 kişilik çok amaçlı bir toplantı ve gösteri salonu bulunmaktadır. Burada sempozyumlar, paneller, konferanslar, konserler, halk ve tiyatro oyunları, resim ve fotoğraf sergileri düzenlenmektedir.

Yunus Emre Kültür Merkezi: Tiyatro salonları, konferans salonu, düğün salonu, kütüphane, KEÇMEK Kurs Merkezi, Engelli Danışma Merkezi, Yaşlılar Danışma Merkezi, Keçiören Belediye Konservatuarı, spor kompleksi ve ÇODAM Çocuk Danışma Merkezi gibi birimlerle her yaşa hizmete sunulan birçok sosyal ve kültürel etkinlikler mevcuttur.

Mevlana Kültür ve Spor Merkezi: Bu alanda KEÇMEK Kursları bu alanda verilmektedir. Ayrıca çeşitli spor hizmetlerinin olduğu ve 500 kişilik düğün ve toplantı salonunun yer aldığı bir merkezdir.

Bağdemlik Zümrüt Yaşam Alanı: Pazar alışverişlerinin güvenle ve huzurlu bir biçimde yapılması amacıyla kurulan bu alanda bulunan çocuk bakım merkezi, engellilerin de kullanımına uygun uzman yönetiminde bir birimdir. Kapalı pazar yerinin altındaki tesiste bulunan 500 kişilik düğün salonundan düğün ve özel toplantıları gerçekleştirmek için yararlanılmaktadır. Ayrıca KEÇMEK Kurs Merkezi bu alanda da hizmet vermektedir.

Çaldıran Zümrüt Yaşam Alanı: Pazar alışverişlerinin güvenle ve huzurlu bir biçimde yapılması amacıyla kurulan bu alanda bulunan çocuk bakım merkezi, engellilerin de kullanımına uygun, uzman yönetiminde bir birimdir. Kapalı pazar yerinin altındaki tesiste bulunan beş yüzer kişilik 2 ayrı düğün ve 2 adet toplantı salonu olan, KEÇMEK, KEDEM kurs merkezlerinin de yer aldığı bir yaşam alanıdır.

3.2. Sosyal Belediyecilik Projeleri

Keçiören Belediyesi tarafından geçmişte yürütülüp tamamlanmış olan projeler olduğu gibi halen yürütülen ve gelecekte yürütülmesi planlanan sosyal belediyecilik projeleri de bulunmaktadır. Geçmişte yürütülüp tamamlanan projeler şunlardır:

- 2013 yılında Keçiören Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünce gerçekleştirilen “Gurbette İlk Gün Zordur, Gelin Kolaylaştıralım” Projesi ile üniversiteye yeni başlayan öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- “Gönüllü Akademi” Projesi, toplumsal faydanın başta gönüllüler olmak üzere, toplumun tüm kesimlerinin sosyal hayata aktif olarak katılımının sağlanmasını amaçlayan, 2009 Aralık ayında Keçiören Belediyesi’nin destekleriyle kurulmuş bir eğitim ve aktivite projesidir.
- Kadın Danışma Merkezi bünyesinde kadına yönelik şiddetle mücadele ve dayanışma günü dolayısıyla “Turuncu Kağıt Gül” Projesi ile farkındalık çalışması yapılmıştır. Daha sonra bu bağlamda kadınlara yönelik “Turuncu Kafe” kurulmuştur.
- Engelli Danışma Merkezi bünyesinde 2015 yılında “İSKEP” Projesi olarak da adlandırılan “dezavantajlı bireylerin entegrasyonuna yönelik istihdam ve sosyal destek hizmetleri koordinasyon ve uygulama modeli operasyonu teknik desteği” başlıklı proje gerçekleştirilmiştir.
- “Ankara Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polis” ile Keçiören ilçesinde bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri öğrencilerine yönelik hazırlanan “Bilinçli Toplum, Güvenli Yaşam” Projesi 2015 yılında gerçekleştirilmiştir.
- Toplum destekli polis işbirliği ile gerçekleştirilen “Mutluluğa Engel Yok” Projesi kapsamında engelli çocuklarla sanatsal, kültürel ve sosyal etkinlikler düzenlenmektedir.
- Gönüllü Akademisi kapsamında “Geçmişe Saygı Geleceğe Katkı” Projesinde masallar çocuklarla buluşmuştur. Ayrıca fidan dikimi, kitap okuma, “sevgi paylaştıkça çoğalır” sloganı ile gönüllüler tarafından toplanan oyuncak ve kitaplar cezaevinde annesiyle kalan 52 çocuğa hediye edilmiştir.
- “Hoş Geldin Bebek” Projesi kapsamında Dr. Sami Uluş Kadın ve Doğum Servisi’nde yatmakta olan yeni doğan bebeklerin ailelerine hediyeler dağıtılmıştır.
- 2010 yılında “Gümüşdere Ihlara Vadisi Rekreatyon Projesi” ile doğayla barışık olmakla birlikte, var olan mevcut su kaynağını kullanmak ve Rekreatyonel peyzaj değerlerinin korunması, tanıtılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

Keçiören Belediyesi tarafından halen yürütülmekte olan ve gelecekte hayata geçirilmesi planlanan sosyal belediyecilik projeleri ise şunlardır:

- 2017 yazında camilerle ilgili bir proje hazırlanması beklenmektedir. Bu projede çocukların manevi duygularını geliştirmek için caminin bahçesine her gün bir fidan dikmek veya bahçesine kurulan akvaryumun içindeki balıklara her gün yem vermek yoluyla onlara camiye gitme alışkanlığı kazandırmak için böyle bir proje başlatılacaktır.
- Çocuk Meclisi adı altında çocukların da meclis kararlarına katılması planlanma aşamasındadır, ilerleyen zamanlarda “Çocuk Dostu Belediye Olma Yolunda” bir proje tamamlanacaktır. Bu proje ile Keçiören’de yaşayan çocukların durum analizi yapılarak çocuk hakları, çocuk istismarları gibi çocukların sorunlarına destek ve çözüm bulma çabası içerisinde olunacaktır.

SONUÇ

Genel olarak sosyal devlet bir toplumu oluşturan bireylerin, yasalar karşısında olduğu gibi siyasal, ekonomik ve sosyal hayatın işleyişi içinde de eşit ve özgür olmalarını sağlamayı amaçlar. Diğer bir deyişle, sosyal devlet, “bireylerin yasalar karşısında eşit ve özgür olduklarını” kabul etmekte; bunun ötesinde; bu “eşitlik ve özgürlüğün bireyler açısından işlevsel bir niteliğe sahip olması için gerekli imkanları da sağlamaya çalışmak”tır. Sosyal devletin genel kabul gören, sosyal belediyeçilik kapsamındaki temel amaçları ise (Keleş, 2008: 45); *yoksullukla mücadele ve adil gelir dağılımına ulaşma, fırsat eşitliğini sağlama ve sosyal güvenlik* gibi amaçlardır Sosyal hizmet uygulamaları, toplumsal barış ve bütünleşme amaçlarına hizmet eden sosyal politikanın araçlarından biridir. Sosyal hizmetler devletlerin uygulamaya koydukları diğer sosyal politika araçları gibi merkezden yönetilir ve planlanırlar. Ancak son yıllarda yerel yönetimlere yasalarda büyük önem verilmesi, yerel yönetimlere önemli sosyal hizmet uygulamaları görevi verilmesine neden olmuştur (Yılmaz, 2013: 31).

Türkiye’de ise yerel yönetim kuruluşları içinde en önemlisi belediyelerdir. Türkiye’deki nüfusun %83’ü belediye sınırları içerisinde, %17’si belediye sınırları dışında yaşamaktadır. Belediye sınırları içerisinde yaşayanların %55’i büyükşehir belediyesi, %45’i ise diğer belediye sınırları içerisinde yaşamaktadır. (Uzun, 2013: 32). Bu bağlamda 1990’lı yıllardan itibaren tartışılan “kamu yönetimi reformu”, 1580 sayılı Belediye Kanunu yerine 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun; 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun yerine 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun çıkarılması ile sonuçlanmıştır. Ayrıca bu sürece bir katkı olarak 6360 sayılı kanun çıkarılmıştır. Bu kanunlarla, yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki görev, sorumluluk ve yetki alanları genişletilmiş, sosyal nitelikli hizmetleri piyasadan satın alabilecekleri açıkça düzenlenmiştir (Efe, 2012: 48). Bunun doğal bir sonucu olarak belediyeler, kendi sınırları içinde yaşayan birey, aile ve toplulukların sorunlarıyla yakından ilgilenmek durumundadırlar. İşte tam da bu nedenle günümüzde belediyelerin “sosyal belediyeçilik” adı altındaki uygulamaları, söz konusu sorun alanlarına yönelik çözümler üretebilmek amacıyla, genellikle “sosyal hizmetler” ve “sosyal yardımlar”dan oluşmaktadır. Nitekim Türkiye’de sosyal belediyeçilik hizmetleri daha çok dar gelirli bireyler, engellilere, çocuklara, yaşlılara, kadınlara ve gençlere olmaktadır. Belediyelerin söz konusu kesimlere yönelik olarak, “Sağlık ve Sosyal Hizmetler”, “Sosyal Hizmetler”, “Sağlık İşleri”, “Kültür ve Sosyal İşler” “Eğitim ve Kültür İşleri” vb. adlarla örgütlenen hizmet birimleri eliyle yürütülmektedir (Pektaş, 2010, 15-16).

Son olarak çalışmanın uygulama kısmını oluşturan Keçiören Belediyesi, verilen hizmetler kapsamında; “şeffaflığa özen gösteren, ilkeli davranan, ulaşılabilir olan, verimliliği gözetilen, katılımcılığı sağlayan, ekolojiye önem veren, samimi davranan, öncü olan ve sosyal belediyeçiliği önemseyen değerlere sahip belediye hizmetlerini halkına sunan” bir kurum olarak kendisini lanse etmektedir. Keçiören Belediyesi’nde bu açıdan sosyal belediyeçilik uygulamalarına bakıldığında ise benzer bir yaklaşımın izlerini görmek mümkün hale gelmektedir. Nitekim, yapılmış olan araştırma neticesinde de sosyal belediyeçiliğin Türkiye’deki mevcut durumunu algılayabilmek açısından önemli verilere ulaşılmıştır. Keçiören Belediyesi sosyal belediyeçilik uygulamaları yönüyle çok zengin bir “ilçe belediyesi” görünümü arz etmektedir. Bir ilçe belediyesi olarak çok sayıda gönüllük esasına dayalı projeye sahip olması, sosyal belediyeçilik hizmetlerinde kurumsal olarak üst düzey bir farkındalık yakalanmış olması önemli görülmektedir. Diğer yandan, belediye bünyesinde dezavantajlı gruplara ayrı ayrı birimler oluşturulması ve bir yandan ekonomik açıdan maliyeti minimize etme çabası içine girilmişken diğer yandan tüm bu çalışmaların hayata geçirilebiliyor olması Keçiören Belediyesi’ni sosyal belediyeçilik alanında ileri seviyeye gelmiş bir ilçe belediyesi olarak görmemize imkan sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Akarsu, S. (2014). Sosyal Belediyeçilik (Zeytinburnu Belediyesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Akdoğan, Yalçın (1999), “Sosyal Belediyeçilik”, İstanbullu Dergisi, Mart Sayısı.
- Arslan, M. (2013). Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyeçilik Faaliyetleri (Arnavutköy Belediyesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aygen, M. (2014). Sosyal Belediyeçilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği, Fırat Üniversitesi Harput Araştırma Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, ss. 173-192.

- Bayraktar, B. (2013). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaya Bakış Açısı “Sosyal Belediyecilik”(Nilüfer Ve Yıldırım Belediyesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Çelik, A. (2014). Sosyal Belediyecilik Anlayışı : Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi16/1, ss.1-20.
- Efe, H. (2012). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Bayrampaşa Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gül, M. (2011). Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Seçmen Davranışlarına Etkileri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Gündüz, H. (2013). Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Kapsamında Yardıma Muhtaç Ailelere Yaptıkları Sosyal Yardımlar: Bağcılar Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Keleş, S. (2008). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Kesgin, B. (2012). Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden Ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 26, ss. 169-180.
- Koçak, O., Kavi, E. (2014). Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyecilik, Uluslar Arası Emek Ve Toplum Dergisi, Cilt 3, Sayı 6, ss. 26-49.
- Pekşen, S.N. (2014). Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Pektaş, E.K. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Ve Temel Sorunlar, Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, ss. 4-22.
- Sevinç, İ. (2015). Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği, Yönetim Ve Ekonomi Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, ss. 201-218.
- Toprak, D., Şataf, C. (2009). Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı, Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, ss. 11-24.
- Uçaktürk, T., Uçaktürk, A. Ve Özkan, M. (2011). Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği, http://Akademikpersonel.Kocaeli.Edu.Tr/Ahmet.Ucakturk/Bildiri/Ahmet.Ucakturk11.08.2011_04.20.14bildiri.Pdf. (Erişim Tarihi: 05.01.2017).
- Uslu, H. (2011). Sosyal Politika Açısından Belediyeler Ve Sosyal Belediyecilik, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Uzun, U. (2013). Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Kağıthane Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ünlü, U. (2016). Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi, Sayıştay Dergisi, Sayı 102, ss. 63-89.
- Yavuz, İ. (2013). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Çocuk Ve Gençlik Hizmetleri: Adapazarı Belediyesi Bilgi Evi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yalova.
- Yıldırım, A. (2014). Belediyelerin Sosyal Politika Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme: Malatya Belediyesi Örneği, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 17, ss. 485-509.
- Yılmaz, E. (2013). Sosyal Belediyecilik Anlayışı Olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi Körler Kütüphanesi Sesli Kitap Projesi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.